

Byggfrågor

Sammanfattning

Civilutskottet behandlar i detta betänkande ett 30-tal motionsyrkanden från 2006 års allmänna motionstid som avser byggfrågor i vid bemärkelse. Motionsyrkandena gäller bl.a. frågor som regleras genom lagen om tekniska egenskapskrav på byggnader m.m. med förordning och myndighetsföreskrifter samt frågor om energihushållning i byggnader, byggförsäkring, bostadsanpassningsbidrag och byggforskning.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns nio reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Inledning	5
Byggregler om energihushållning	5
Energieffektivisering i den befintliga bebyggelsen	6
Energideklarationer	8
Elmätare i hyreshus	9
Solvärme i byggnader	10
Passivhus	12
Alternativa värmekällor	13
Kostnader för byggmaterial	13
Källsortering m.m.	14
Tillgänglighet vid nyproduktion	16
Byggregler för studentbostäder	18
Byggsförsäkring för självbyggare	19
Översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag	21
Bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga	22
Forskning om byggmaterial	23
Reservationer	25
1. Byggregler om energihushållning, punkt 1 (v)	25
2. Energieffektivisering i den befintliga bebyggelsen, punkt 2 (v)	25
3. Energideklarationer, punkt 3 (mp)	26
4. Solvärme i byggnader, punkt 5 (mp)	27
5. Passivhus, punkt 6 (v)	28
6. Källsortering m.m., punkt 9 (mp)	28
7. Tillgänglighet vid nyproduktion, punkt 10 (mp)	29
8. Byggregler för studentbostäder, punkt 11 (mp)	29
9. Bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga, punkt 14 (v, mp)	30
Särskilt yttrande	31
Energieffektivisering och energismart byggande (s, mp)	31
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	32
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	32

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Byggregler om energihushållning

Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ266 yrkande 37.

Reservation 1 (v)

2. Energieffektivisering i den befintliga bebyggelsen

Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ266 yrkande 38.

Reservation 2 (v)

3. Energideklarationer

Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ391 yrkande 10.

Reservation 3 (mp)

4. Elmätare i hyreshus

Riksdagen avslår motion 2006/07:C316.

5. Solvärme i byggnader

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:C360 yrkandena 4 och 5 samt 2006/07:N220 yrkandena 7 och 8.

Reservation 4 (mp)

6. Passivhus

Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ266 yrkande 41.

Reservation 5 (v)

7. Alternativa värmekällor

Riksdagen avslår motion 2006/07:C342.

8. Kostnader för byggmaterial

Riksdagen avslår motion 2006/07:C348.

9. Källsortering m.m.

Riksdagen avslår motion 2006/07:C360 yrkande 7.

Reservation 6 (mp)

10. Tillgänglighet vid nyproduktion

Riksdagen avslår motion 2006/07:C360 yrkande 8.

Reservation 7 (mp)

11. Byggregler för studentbostäder

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:C360 yrkande 29 och 2006/07:C375.

Reservation 8 (mp)

12. Byggeförsäkring för självbyggare

Riksdagen avslår motion 2006/07:C313.

13. Översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:C262 yrkande 1 och 2006/07:C338.

14. Bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:C360 yrkande 20 och 2006/07:Fö219 yrkande 4.

Reservation 9 (v, mp)

15. Forskning om byggmaterial

Riksdagen avslår motion 2006/07:C324.

Stockholm den 29 mars 2007

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s), Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Johan Löfstrand (s), Andreas Norlén (m), Lennart Pettersson (c), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Christine Jönsson (m), Yvonne Andersson (kd), Anti Avsan (m), Egon Frid (v), Ameer Sachet (s), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp), Eva Sonidsson (s) och Maria Lundqvist-Brömster (fp).

Utskottets överväganden

Inledning

Civilutskottet behandlar i detta betänkande motioner från 2006 års allmänna motionstid som avser byggfrågor i vid bemärkelse. De frågor som tas upp har till stor del anknytning till vad som regleras genom lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnader m.m. med förordning och myndighetsföreskrifter. I dessa författningar anges minimikraven på byggnader vad gäller utformning, tillgänglighet, bärförmåga, brandskydd, hygien, hälsa, miljö, hushållning med vatten och avfall, bullerskydd, säkerhet vid användning och energihushållning.

Vidare tas motionsförslag upp som gäller bl.a. lagen (2006:985) om energideklarationer för byggnader, lagen (1993:320) om byggfelsförsäkring och lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag. Därutöver behandlas ett motionsförslag om byggforskning.

Motionsförslagen finns i *bilagan*.

Byggregler om energihushållning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om byggregler för energihushållning. Utskottet hänvisar till en nyligen genomförd revidering av dessa regler.

Jämför reservation 1 (v) och särskilt yttrande (s, mp).

Motionen

I motion MJ266 av Lars Ohly m.fl. (v) framhålls att det fortfarande finns en stor potential för energieffektiviseringar inom bostadssektorn. Mot denna bakgrund föreslås att byggreglerna avseende energihushållning skärps samt att strängare krav införs på uppföljning och efterlevnad (yrkande 37).

Bakgrund

Enligt lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m. (BVL) skall byggnadsverk (byggnader och andra anläggningar) som uppförs eller ändras uppfylla tekniska egenskapskrav i fråga om bl.a. energihushållning och värmeisolering (2 § första stycket 6). Vidare gäller enligt förordningen (1994:1215) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m. (BVF) att byggnadsverk och deras installationer för uppvärmning, kylning och ventilation skall vara projekterade och utförda på ett sådant

sätt att den mängd energi som med hänsyn till klimatförhållandena på platsen behövs för användandet är liten och värmekomforten för brukarna tillfredsställande (8 §). Föreskrifter och allmänna råd kopplade till 8 § BVF finns i Boverkets byggregler, BBR (BFS 1993:57 med ändringar).

I avsnitt 9 BBR finns specificerat vilka krav som ställs på bl.a. nybyggda bostäder vad gäller energihushållning. En omarbetning av dessa krav och därtill kopplade allmänna råd har nyligen genomförts. Ändrade regler avseende bl.a. energihushållning trädde i kraft den 1 juli 2006. Tidigare gällande regler var inriktade på att begränsa värmeförlusterna och på klimatskärmens egenskaper, dvs. husets värmeisolering. De nya reglerna innebär i stället att krav ställs på byggnadens energibehov, formulerat som en maximalt tillåten energimängd per golvarea och år. För bostäder gäller att byggnadens specifika energianvändning högst får uppgå till 110 kWh per kvadratmeter golvarea i klimatzon söder och till 130 kWh per kvadratmeter golvarea i klimatzon norr. I byggreglerna har vidare införts krav på att byggnadens energianvändning kontinuerligt skall kunna följas upp genom ett mätsystem.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har Boverkets byggregler för energihushållning i bl.a. bostäder nyligen ändrats och krav införts på att byggnadens energianvändning skall kunna följas upp genom ett mätsystem.

Civilutskottet kan instämma i att det sannolikt finns en potential att successivt förbättra energihushållningen i bl.a. nybyggda bostäder i takt med teknikutvecklingen på området. Inte minst mot bakgrund av den nyligen träffade överenskommelsen inom EU om att kraftigt reducera utsläppen av växthusgaser är det viktigt att denna potential tas till vara såväl i nyproduktionen som i den befintliga bebyggelsen. Den aktuella motionen ger emellertid inte utskottet anledning att nu föreslå skärpningar av kraven på energihushållning i bygglagstiftningen.

Motion MJ266 yrkande 37 avstyrks.

Energieffektivisering i den befintliga bebyggelsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om åtgärder för energieffektivisering i den befintliga bebyggelsen. Utskottet hänvisar bl.a. till övergripande miljö- och energipolitiska överväganden.

Jämför reservation 2 (v) och särskilt yttrande (s, mp).

Motionen

I motion MJ266 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att regeringen skall återkomma med förslag om åtgärder för energieffektivisering i samband med renovering av äldre bostäder, bl.a. i miljonprogramsområdena (yrkande 38).

Bakgrund

Den tidigare regeringen presenterade våren 2006 ett nationellt program för energieffektiviseringar och energismart byggande (prop. 2005/06:145). Ett av de nio insatsområden som utpekades i programmet avser krav på energieffektiviseringar i den befintliga bebyggelsen. I den aktuella frågan konstaterades i propositionen att det är viktigt att möjligheten till lönsamma energieffektiviseringsåtgärder analyseras i samband med ändringar av befintliga byggnader och att sådana åtgärder kommer till stånd i så hög grad som möjligt.

Vidare påpekades att krav på energieffektivisering av befintliga byggnader enligt gällande bestämmelser endast kan ställas i samband med ändring av byggnaden. När det gäller underhållsåtgärder är det däremot inte nu gällande regler som skall tillämpas utan de regler som gällde när huset byggdes eller ändrades. Bygglagstiftningen innehåller dock ingen definition av vilka åtgärder som är att anse som ändring av byggnad. Mot denna bakgrund konstaterades att gränsdragningen mellan vilka åtgärder som är att betrakta som ändring respektive underhåll försvårar krav på energieffektivisering av den befintliga bebyggelsen. I propositionen anfördes att regeringen har för avsikt att uppdra åt Boverket att, med beaktande av kostnadseffektivitet, meddela föreskrifter om vilka större byggnadsarbeten som är att anse som ändring av en byggnad samt att meddela föreskrifter som anger tydliga krav på energieffektiviseringar i samband med ändringar i befintlig bebyggelse. Frågan om ett uppdrag till Boverket i det aktuella avseendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Frågor om vilka energieffektiviseringsåtgärder som är möjliga och lönsamma att genomföra i det befintliga bostadsbeståndet ingår självfallet i de överväganden som löpande måste göras i en normal bostadsförvaltning. När det sedan gäller frågan om vilka krav som samhället genom bygglagstiftningen bör ställa på den enskilde fastighetsägaren att vidta olika energieffektiviseringsåtgärder har detta även samband med övergripande miljö- och energipolitiska överväganden.

Den i dag befintliga bebyggelsen kommer under överskådlig tid att stå för merparten av energianvändningen i bebyggelsen. Sett i detta perspektiv är det givetvis mycket angeläget att de tillfällen som ges till energibesparingar i detta bestånd tas till vara. Det mest kostnadseffektiva tillfället att genomföra flera former av energihushållningsåtgärder är sannolikt i samband med att ombyggnadsåtgärder ändå måste genomföras av andra skäl. I

den mån krav på energieffektivisering bör ställas i den befintliga bebyggelsen får, som framgått ovan, därigenom tolkningen av begreppet ändring av byggnad stor betydelse.

Motion MJ266 yrkande 38 avstyrks.

Energideklarationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om energideklarationer. Utskottet framhåller att motionärernas förslag om deklareringsanvändning sammanfaller med vad som anges som lagens syfte.

Jämför reservation 3 (mp) och särskilt yttrande (s, mp).

Motionen

I motion MJ391 av Peter Eriksson m.fl. (mp) framhålls att EG-direktivet om byggnaders energiprestanda och det krav som där ställs på energideklarationer ger flera fördelar. Det gäller bl.a. att deklareringsanvändning ger information till köpare av hus om energikostnaderna. Motionärerna anser att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om vikten av att använda dessa deklareringsanvändning som ett instrument för ökad energieffektivitet (yrkande 10).

Bakgrund

Riksdagen beslutade våren 2006 att införa en lag om energideklarationer (prop. 2005/06:145, bet. BoU9, rskr. 213). Lagen syftar bl.a. till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/91/EG om byggnaders energiprestanda. Lagen (2006:985) om energideklarationer för byggnader trädde i kraft den 1 oktober 2006. Lagens syfte är att främja en effektiv energianvändning och en god inomhusmiljö i byggnader (1 §).

Lagen innehåller bestämmelser avseende en skyldighet för ägaren till en byggnad att se till att vissa uppgifter om byggnadens energianvändning och inomhusmiljö deklarerar i en energideklaration. En sådan deklaration skall upprättas när en byggnad uppförs. För större s.k. specialbyggnader och byggnader som upplåts med nyttjanderätt skall det alltid finnas en deklaration som inte är äldre än tio år. En deklaration skall vidare upprättas när en byggnad säljs, om det inte redan finns en deklaration som inte är äldre än tio år. Deklarationen skall upprättas av en oberoende expert. Ett exemplar av energideklarationen skall lämnas in till Boverket, som skall ansvara för ett deklareringsregister. Särskilda krav ställs på regelbunden besiktning av större luftkonditioneringsystem. Särskilda krav ställs även vid uppförandet av större byggnader.

Utskottets ställningstagande

Som motionärerna själva framhåller syftar energideklarationerna till att vara ett instrument för ökad energieffektivitet. Utskottet anser inte att något tillkännagivande till regeringen med denna innebörd är erforderligt. Nu förestår ett arbete att genom olika informationsinsatser sprida kunskapen om vilka krav som lagen ställer på olika typer av fastighetsägare och hur deklarationerna skall kunna utnyttjas i fastighetsförvaltningen. Boverket har givit ut informationsbroschyrer och anordnar konferenser för ägare till specialfastigheter, kontorshus samt flerbostadshus i olika delar av landet. Det kan även förväntas att olika bransch- och intresseorganisationer engagerar sig i informationsverksamheten.

Motion MJ391 yrkande 10 avstyrks.

Elmätare i hyreshus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om individuella elmätare i hyreshus. Utskottet hänvisar till pågående utredningsarbete.

Jämför särskilt yttrande (s, mp).

Motionen

Christer Winbäck (fp) framhåller i motion C316 att många flerfamiljshus har gemensam elmätare för flera lägenheter. I dessa hus fördelas elkostnaden schablonmässigt på hyran. Motionären anser att detta inte ger incitament för de enskilda hushållen att spara på el. Mot denna bakgrund föreslås att regeringen låter utreda möjligheten att införa krav på att alla bostäder måste ha separata elmätare.

Bakgrund

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster gäller bl.a. att medlemsstaterna skall se till att slutförbrukare av el, naturgas, fjärrvärme och/eller fjärrkyla och varmvatten för hushållsbruk, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar, har individuella mätare som till ett konkurrenskraftigt pris korrekt visar slutförbrukarens faktiska energiförbrukning och ger information om faktisk användningstid (artikel 13).

Regeringen fattade i juni 2006 beslut om att tillkalla en särskild utredare med uppdraget att lämna förslag till hur direktivet skall genomföras i Sverige – Utredningen om genomförande av direktiv om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster (dir. 2006:89). Beträffande individuell elmätning skall utredaren analysera gällande regelverk och den

utveckling som sker med övergång i bl.a. bostadsrättsföreningar till ett gemensamt abonnemang för hela fastigheten. Utredaren skall i detta sammanhang utreda konsekvenserna av samt presentera förslag på ett krav på individuell mätning och debitering av el i flerbostadshus. Vid behov skall förslagen också åtföljas av nödvändiga författningsförslag eller förslag till författningsändringar. Utredaren skall vidare lämna förslag till motiverade undantag samt de ändringar i lagstiftning och andra regelverk som krävs för att uppnå en ökad grad av individuell mätning. I tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2007:12) beslutade regeringen i januari 2007 att en delredovisning av uppdraget skall lämnas senast den 31 oktober 2007 och att slutredovisning skall ske senast den 31 oktober 2008.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det pågår ett utredningsarbete med den inriktning som motionären förordar. Motion C316 avstyrks.

Solvärme i byggnader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om solvärme. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 4 (mp) och särskilt yttrande (s, mp).

Motionerna

I motion C360 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) framhålls vikten av att använda hustak som energiaktiva ytor för att minimera behovet av utifrån tillförd energi. Mot denna bakgrund föreslås att bygglagstiftningen bör innehålla regler om att nya byggnader skall förses med ytmaterial som tar till vara den energi som faller på byggnaden (yrkande 4). Vidare föreslås i motionen att riksdagen bör ställa sig bakom ett mål om att vart fjärde tak skall ha en solfångare år 2020 (yrkande 5).

Även i motion N220 av Jan Lindholm (mp) föreslås att bygglagstiftningen ses över i syfte att solvärme skall integreras i nybyggnation (yrkande 7). I motionen föreslås vidare att riksdagen gör ett tillkännagivande om den svenska tillämpningen av EG-direktivet om byggnaders energiprestanda. Motionärerna framhåller bl.a. att Sverige bör utforma egna beräkningsmodeller för solvärme (yrkande 8).

Bakgrund

Boverkets byggregler som avser energihushållning, som trädde i kraft den 1 juli 2006, är utformade så att byggnadens specifika energianvändning får reduceras med energi från i byggnaden installerade solfångare eller solceller. Detta medför enligt verkets konsekvensutredning att sådana installationer främjas.

Statligt bidrag kan i dag utgå till installation av solvärmeanläggning i bostadshus och vissa lokaler. Boverket har haft regeringens uppdrag att följa upp och utvärdera stöden för installation av solvärme. I uppdraget ingick även att föreslå en långsiktig strategi för marknadsintroduktion av solvärme. Boverket redovisade sitt uppdrag i december 2006 i rapporten Ett fortsatt solvärmestöd. I rapporten föreslås att ett nationellt mål för solvärmens fastställs. Enligt Boverkets uppfattning är ett rimligt mål att en miljon solfångare, motsvarande 0,4 TWh, skall installeras till år 2020. För att detta mål skall uppnås föreslår Boverket dels ett schablonstöd till småhus med direktverkande elvärme i vilka en elvärmd varmvattenberedare byts ut mot en varmvattenberedare med solfångare, dels ett generellt stöd oavsett tillämpning. Boverkets rapport har remissbehandlats, och ärendet bereds nu inom Regeringskansliet.

Enligt artikel 4 om energisparmål i EG-direktivet om byggnaders energiprestanda (2002/91/EG) skall medlemsstaterna sträva efter att uppnå ett övergripande nationellt vägledande energibesparingsmål som skall fastställas och beräknas enligt de bestämmelser och den metod som anges i bilaga till direktivet. Utredningen om genomförande av direktiv om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster har i uppdrag att analysera om de viktningfaktorer som anges i bilaga till direktivet är lämpliga att använda eller om det finns skäl för att Sverige skall använda andra viktningfaktorer.

Utskottets ställningstagande

Av vad som ovan redovisats framgår att de frågor om solvärme i byggnader som tas upp i motionerna redan är aktualiserade på olika sätt. Boverkets byggregler har nyligen ändrats på ett sätt som enligt verkets egen bedömning främjar solvärmeinstallationer. Frågan om behovet av ett mål för solvärmeinstallationer har aktualiserats genom ett förslag från Boverket som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Den svenska tillämpningen av de viktningfaktorer för olika uppvärmningsmetoder som anges i EG-direktivet om byggnaders energiprestanda kommer att bli föremål för överväganden i ett nyligen påbörjat utredningsarbete.

Motionerna C360 yrkandena 4 och 5 samt N220 yrkandena 7 och 8 avstyrks.

Passivhus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om s.k. passivhus. Utskottet hänvisar till redan pågående insatser med den i motionen förordade inriktningen.

Jämför reservation 5 (v) och särskilt yttrande (s, mp).

Motionen

I motion MJ266 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att staten och byggbranschen tillsammans skall utforma incitament som ökar byggandet av s.k. lågenergihus med liten eller ingen extern värmeförsel (yrkande 41).

Bakgrund

Fler insatser med den i motionen förordade inriktningen pågår för närvarande.

Programmet för passivhus och lågenergihus är finansierat av Energimyndigheten och Västra Götalandsregionen och drivs av IVL Svenska miljöinstitutet AB. Målsättningen med programmet är att underlätta ett ökat byggande enligt de tekniska möjligheter som finns för att minska energibehovet för uppvärmning. Siktet är inställt på byggnader som inte behöver tillföras någon energi alls. Programmet löper mellan åren 2006 och 2008 och är inriktat på att stödja kommersiella byggherrar som har ansvar för förnyelse av ett större fastighetsbestånd. Inom ramen för programmet publicerades i oktober 2006 rapporten Marknadsöversikt över passivhus och lågenergihus i Sverige 2006.

Forum för energieffektiva byggnader bildades i januari 2007 av IVL Svenska Miljöinstitutet AB, Aton Teknikkonsult AB, Lunds tekniska högskola samt SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB. Forumet bildades i samförstånd med Energimyndigheten och Västra Götalandsregionen, Boverket, Formas samt Sveriges Byggindustrier. Verksamheten är i hög grad inriktad på passivhus och andra energieffektiva byggnader.

Bygga-bo-dialogen är ett samarbete mellan företag, kommuner och regeringen för att understödja en utveckling mot en hållbar bygg- och fastighetssektor. Sekretariatet är inrättat vid Boverket. Dialogen bygger på en frivillig överenskommelse om att vidta konkreta åtgärder för en hållbar utveckling inom tre prioriterade områden: hälsosam inomhusmiljö, effektiv energianvändning och effektiv resursanvändning. Bland de pilotprojekt som har redovisats inom ramen för dialogen finns pilotprojekt med bostäder där behovet av tillförd energi är mycket lågt.

Utskottets ställningstagande

Av ovanstående redovisning framgår att olika insatser med den i motionen förordade inriktningen redan pågår. Motion MJ266 yrkande 41 avstyrks.

Alternativa värmekällor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om krav på alternativ värmekälla i nybyggda hus. Utskottet anser att det förordade kravet skulle leda till påtagligt ökade produktionskostnader.

Motionen

Följderna av stormen Gudrun visar enligt motion C342 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s) hur sårbart vårt samhälle är. Långvariga elavbrott lämnade många hus utan uppvärmningsmöjligheter. Motionärerna föreslår mot denna bakgrund att det för alla nybyggda hus för permanentboende blir obligatoriskt att bygga in en alternativ värmekälla som kan användas även vid elavbrott.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att förslaget sannolikt skulle leda till påtagligt ökade produktionskostnader som inte är försvarliga i förhållande till risk och nytta. Motion C342 avstyrks.

Kostnader för byggmaterial

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om en utredning av kostnaderna för att bygga i olika material. Utskottet anser att frågeställningen bör överlåtas till sektorn och de enskilda byggherrarna.

Motionen

I motion C348 av Rosita Runegrund (kd) föreslås att regeringen tillsätter en utredning om kostnaderna för att bygga i olika material. Motionären framhåller att det bör råda fri konkurrens mellan olika byggmaterial och att det i flera projekt blivit billigare att bygga i betong än i trä.

Utskottets ställningstagande

Frågor om hur hinder för en god konkurrens inom olika näringsgrenar skall kunna undanröjas förtjänar stor uppmärksamhet. Det gäller inte minst för byggbranschen där det i flera tidigare utredningar har kunnat konstateras att det finns problem med bl.a. koncentrerade marknader, olika inträdesbarriärer och ovanligt många kontaktytor mellan olika aktörer. Även byggkostnaderna och byggmaterialens betydelse i sammanhanget har uppmärksammats i dessa utredningar. Den senaste breda genomlysningen av dessa frågor presenterades år 2002 av Byggkommissionen i betänkandet Skärpning gubbar! (SOU 2002:115). Vidare har bl.a. Konkurrensverket uppmärksammat konkurrens- och materialkostnadsfrågor i flera rapporter.

Det finns således ett berättigat intresse även för riksdag och regering att följa utvecklingen av konkurrensen inom byggsektorn. När det däremot gäller bedömningar av vilka material som är ekonomiskt fördelaktiga eller på annat sätt mest lämpliga att använda i olika byggprojekt bör detta överlåtas till sektorn och de enskilda byggherrarna. Bygglagstiftningen sätter upp ramar för vilka egenskapskrav som skall uppfyllas vad gäller exempelvis hållfasthet, energihushållning och brandsäkerhet. Däremot regleras inte frågan om exempelvis trä eller betong skall väljas i olika byggnader eller byggelement.

Motion C348 avstyrks.

Källsortering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om källsortering m.m. Utskottet hänvisar till olika pågående överväganden.

Jämför reservation 6 (mp).

Motionen

I motion C360 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) framhålls att avfallshanteringen i bostaden är viktig del i kretsloppet. Motionärerna föreslår att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om ändringar i gällande regler med målet att hushållens källsortering underlättas och stimuleras samt att urinseparering stimuleras vid nybyggnation och renoveringar (yrkande 7).

Bakgrund

De aktualiserade frågorna om avfallshanteringen i bostaden har anknytning såväl till det mer övergripande arbetet med olika miljöfrågor som till de frågor som regleras genom bygglagstiftningen.

I fråga om det övergripande miljöarbetet har riksdagen fastställt 16 miljö kvalitetsmål. De ursprungliga målen antogs år 1999 (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 183). Den senaste bredare uppföljningen av miljömålsarbetet föranledde hösten 2005 en revidering och komplettering av målen (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, yttr. BoU3y, rskr. 41).

Inom miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö har sju delmål fastställts varav ett avser avfall. I detta delmål anges att den totala mängden genererat avfall inte skall öka och att den resurs som avfall utgör skall tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Vidare framhålls särskilt bl.a. att minst 50 % av hushållsavfallet skall återvinnas genom materialåtervinning senast år 2010.

Utvecklingen av miljömålsarbetet följs löpande av bl.a. de myndigheter som givits ett särskilt ansvar för de olika målen och delmålen. Arbetet samordnas av Miljömålsrådet. Årligen redovisas uppföljningsrapporter om hur arbetet med att nå miljömålen fortskrider, och vart fjärde år görs en samlad och fördjupad utvärdering. Nästa fördjupade rapport kommer att redovisas år 2008.

I lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m. finns krav på att byggnader som uppförs eller ändras skall uppfylla väsentliga egenskapskrav i fråga om bl.a. hushållning med vatten och avfall samt skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö. I Boverkets byggregler (BFS 1993:57 med ändringar) anges i fråga om källsortering att utrymmen och anordningar för avfallshantering skall vara så utformade att olika typer av avfall kan förvaras och hämtas var för sig. Vidare anges att avfall som kan återvinnas skall kunna förvaras och tas om hand särskilt.

I Boverkets arbete med att se över byggreglerna har nyligen ett förslag till reviderade regler för bl.a. bostadsutformningen remissbehandlats. Enligt förslaget bör en ny formulering avseende bostadslägenhetens avfallsutrymmen införas lydande ”i bostadslägenheter skall det finnas plats anpassad för källsortering”. Vidare föreslås att kraven vad gäller avfallsutrymmen och avfallsanordningar ändras så att det framgår att hushållning med avfall möjliggörs och att utrymmen och anordningar för avfallshantering skall anpassas till bl.a. den lokala avfallshanteringen och till att olika sorter av avfall vid behov skall kunna förvaras och hämtas var för sig.

Frågan om källsortering har också övervägts av den parlamentariskt sammansatta PBL-kommittén som hade i uppdrag att se över plan- och bygglagstiftningen. Kommittén avlämnade sitt slutbetänkande Får jag lov? (SOU 2005:77) i september 2005. Betänkandet har remissbehandlats, och beredning pågår för närvarande inom Regeringskansliet. Kommitténs förslag vad gäller källsortering innebär sammanfattningsvis att det av bestämmelserna om allmänna intressen i 2 kap. PBL tydligt skall framgå att möjligheterna att ordna hanteringen av avfall skall beaktas vid beslut om lokalisering och utformning av bebyggelse. Syftet är att i PBL förtydliga att även avfallshanteringsfrågor skall ingå i planeringen när det skall byg-

gas nytt eller byggas om. Däremot anser kommittén inte att det för närvarande bör föreslås bestämmelser om inrättande av utrymmen för källsortering i den befintliga bebyggelsen, eftersom bestämmelser som innebär åtaganden i det befintliga byggnadsbeståndet bör avvakta utfallet av andra förändringar som nyligen genomförts.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att pågående överväganden och beredning av hur frågor om avfallshantering skall hanteras i plan- och bygglagstiftningen inte bör föregripas. Som framgått ovan finns förslag framtagna vad gäller bl.a. källsortering i nybyggda bostäder. Vad gäller urinseparerande toaletter har hittillsvarande erfarenheter av olika satsningar och försök inte lett fram till slutsatsen att krav på detta område bör ställas i plan- och bygglagstiftningen.

Motion C360 yrkande 7 avstyrks.

Tillgänglighet vid nyproduktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om tillgänglighet i nybyggda bostäder. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 7 (mp).

Motionen

Behovet av att främja en utveckling av bostäder som är tillgängliga även för personer med olika typer av funktionsnedsättningar framhålls i motion C360 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp). Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager att det vid all nybyggnation skall ställas krav på att bostäder är tillgänglighetsanpassade (yrkande 8).

Bakgrund

Kraven på tillgänglighet i boendemiljön för personer med funktionshinder framgår av olika delar av plan- och bygglagstiftningen. Tillgänglighetskraven i nybyggda bostäder regleras framför allt genom byggnadsverkslagen. Ett av de grundläggande tekniska egenskapskraven är att byggnader som uppförs eller ändras skall uppfylla väsentliga tekniska egenskapskrav i fråga om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (2 §). Kraven specificeras genom förordningen och Boverkets byggregler.

I verkets arbete med att se över byggreglerna har nyligen ett förslag till reviderade regler för bl.a. bostadsutformningen remissbehandlats. Förslaget innebär mer preciserade krav på tillgänglighet i vissa avseenden samt fylligare allmänna råd i frågan. Avsikten har bl.a. varit att genom omarbetningen uppnå en ökad verifierbarhet och tydlighet.

Frågan om hur tillgänglighet och användbarhet bör regleras i plan- och bygglagstiftningen har ingått i PBL-kommitténs uppdrag. I sitt slutbetänkande (SOU 2005:77) anför kommittén att särskilda lagstiftningsändringar inte behövs, men att en bättre tillämpning kan stödjas genom vissa förtydliganden av kraven i förordningen om tekniska egenskapskrav samt förbättringar av systemet för prövning, kontroll och tillsyn av byggandet, så att kommunens möjligheter att säkerställa kraven underlättas. För att bestämmelserna skall bli verkningsfulla i större utsträckning behöver också, enligt kommittén, kraven respekteras bättre än i dag.

Utskottets ställningstagande

Den byggda miljöns tillgänglighet och användbarhet för funktionshindrade liksom formerna för hur kraven på detta område skall kunna hävdas är centrala frågor i arbetet med plan- och bygglagstiftningen. Tydliga krav finns också uppställda på att tillgänglighetsfrågorna skall beaktas vid planläggning och nyproduktion. Under senare år har diskussionen dock till stor del varit inriktad på hur förbättringar skall kunna genomföras i den befintliga bebyggelsen. Rapporter om brister i tillgängligheten även i nyproducerade bostadsområden visar emellertid att kraven på tillgänglighet inte alltid ges tillräcklig uppmärksamhet. Det hjälper således inte med aldrig så omfattande bestämmelser om dessa sedan glöms bort i något led av byggprocessen. Det är därför, enligt utskottets mening, viktigt att hitta arbetsformer som gör att tillgänglighetsfrågorna beaktas redan på ett tidigt stadium så att kostsamma ändringsarbeten kan undvikas.

Det är också PBL-kommitténs slutsats att förbättringar i systemet för prövning, kontroll och tillsyn av byggandet är av stor betydelse för att tillgänglighetskraven skall kunna hävdas. En beredning av PBL-kommitténs förslag pågår för närvarande inom Regeringskansliet. Som redovisats ovan pågår även överväganden om utformningen av de specificerade krav på tillgänglighet och användbarhet som framgår av Boverkets byggregler.

Motion C360 yrkande 8 avstyrks.

Byggregler för studentbostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om byggregler för studentbostäder. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 8 (mp).

Motionerna

Eva Johnsson (kd) framhåller i motion C375 att byggreglerna i dag kan vara för stränga och föreslår därför att de ses över och ändras i syfte att möjliggöra enklare och billigare boende för studenter och unga.

I motion C360 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) föreslås att riksdagen bör framhålla rätten till anpassat boende för studenter med barn eller funktionshinder (yrkande 29).

Bakgrund

För student- och ungdomsbostäder gäller i princip samma generella krav som ställs upp för bostäder i allmänhet genom plan- och bygglagstiftningen. Vissa avstegsmöjligheter finns dock angivna i Boverkets byggregler. Där anges att i fråga om särskilda boendeformer för studerande och ungdom får, för en grupp boende, delar av enskilda lägenheters utrymmen och utrustning sammanföras till gemensamma utrymmen. Därutöver finns angivet att i bostäder avsedda för endast studerande behöver avskiljbar del av rum för matlagning inte ha fönster.

Det tidigare omnämnda förslaget till revidering av vissa delar av Boverkets byggregler innebär att kraven på bostadsutformningen på flera punkter omformulerats i syfte att föreskrifterna skall vara tydliga och enkla att följa. Förslaget innebär också att vissa ytterligare särregler gällande för boendeformer för studerande införs. Utöver den i dag gällande möjligheten att sammanföra delar av de enskilda lägenheternas utrymmen till gemensamma utrymmen föreslås ett undantag införas för studentlägenheter om högst 25 kvadratmeter. Undantaget innebär att dessa bostäder inte behöver uppfylla ett generellt gällande krav på avskiljbarhet för del av bostaden. Boverket bedömer i sin konsekvensutredning att detta undantag ökar flexibiliteten och gör det möjligt att minska arean för den enskilda bostaden med några kvadratmeter.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har förståelse för synpunkter som förs fram i båda motionerna. Det finns ett behov av ett mycket varierat utbud av bostäder för att tillgodose efterfrågan från bl.a. studenter och ungdomar. Det är också viktigt att funktionshinderade studenters behov tillgodoses.

Studenthushållen utgör i dag ingen enhetlig grupp utan varierar starkt i ålder och sammansättning. Ett boende för ett studenthushåll kan innebära att en bostad används av en barnfamilj under flera år. Det kan också innebära en första egen bostad som en ung person endast använder under en termin eller ännu kortare tid. Det är viktigt att plan- och bygglagstiftningen inte hindrar att ett varierat utbud av bostäder kommer till stånd och att efterfrågan även på ett enkelt och billigt boende kan tillgodoses.

Utskottet ser således positivt på en översyn av Boverkets byggregler för bl.a. studentbostäder med inriktning mot enkla och tydliga krav som medger flexibla lösningar. Detta får dock inte medföra att funktionshindre studenters behov åsidosätts.

Mot bakgrund av det pågående arbetet med att se över plan- och bygglagstiftningen samt Boverkets egen översyn av byggreglerna anser utskottet att de aktuella motionerna inte bör föranleda något tillkännagivande från riksdagen.

Motionerna C360 yrkande 29 och C375 avstyrks.

Byggefelsförsäkring för självbyggare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om byggefelsförsäkring för självbyggare. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionen

Motion C313 av Roger Tiefensee och Claes Västerteg (c) tar upp kravet på att byggefelsförsäkring i princip alltid måste tecknas när ett småhus för permanentboende uppförs. Motionärerna framhåller att detta krav även gäller för s.k. självbyggare trots att försäkringsvillkoren är så utformade att kostnader för fel som förorsakats av byggnadens ägare inte ersätts av försäkringen. Mot denna bakgrund föreslås att det i lagen om byggefelsförsäkring görs undantag för dem som väljer att bygga själva.

Bakgrund

Konsumentskyddet vid småhusbyggande omfattar avtalsskydd, färdigställandeskydd samt avhjälpandeskydd. Avtalsskyddet regleras genom konsumenttjänstlagen (1985:716). Färdigställandeskyddet och avhjälpandeskyddet regleras genom lagen (1993:320) om byggefelsförsäkring m.m.

Enligt lagen om byggefelsförsäkring m.m. krävs ett tioårigt skydd mot byggfel i form av en försäkring för i princip allt bostadsbyggande. Det är den som för egen räkning utför eller låter utföra ett byggnadsarbete (byggherren) som skall se till att det finns en försäkring. En byggefelsförsäkring får innehålla villkor om att kostnader för fel som har vållats av den som är byggnadens ägare ersätts endast om felet har vållats även av någon annan.

Bostadsutskottet behandlade föregående år ett motionsförslag om undantag från försäkringskravet för självbyggare (bet. 2005/06:BoU7 s. 29–31). Utskottet uttryckte förståelse för att kravet på byggförsäkring i vissa situationer har kommit att upplevas som mindre befogat av dem som själva till stora delar bygger sitt hus. Utskottet konstaterade emellertid att regeringen redan uppmärksammats på den kritik som riktats mot lagens utformning i det aktuella avseendet.

Regeringen gav i augusti 2006 i uppdrag åt en särskild utredare inom Regeringskansliet att redovisa underlag för regeringens ställningstagande i fråga om den obligatoriska byggförsäkringen för flerbostadshus. I uppdraget ingick även, med hänvisning till bostadsutskottets överväganden, att redovisa underlag i fråga om försäkring vid s.k. självbyggeri.

Regeringsuppdraget redovisades den 28 februari 2007 i rapporten Skydd mot fel och obestånd inom bostadsbyggandet (Ds 2007:8). I rapporten föreslås att lagen om byggförsäkring m.m. upphävs och ersätts av en ny lag om säkerhet för byggfel vid bostadsbyggande. Den föreslagna lagen är inriktad på att ge skydd för bostadsrättsföreningar och konsumenterna vid bostadsbyggande. Vad gäller den i motionen aktualiserade frågan innebär lagförslaget att kravet på att tillgodose att säkerhet för byggfel finns, gäller för näringsidkare som uppför hus som är avsett för en konsument (köparen) och inte som i nuvarande lag för byggherren (dvs. i det aktuella fallet självbyggaren). Vidare föreslås att en begränsning införs som innebär att säkerhet inte behöver ställas när köparens betalning till näringsidkaren kan beräknas understiga fyra prisbasbelopp.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet instämmer i motionärernas bedömning att det inte är rimligt att s.k. självbyggare tvingas teckna en försäkring som endast i mycket begränsad utsträckning kan fungera som ett avhjälpandeskydd när ett byggfel har uppstått. Det kan emellertid konstateras att ett förslag nu lagts fram om förändringar i lagstiftningen om försäkringsskyddet mot byggfel. I fråga om s.k. självbyggeri innebär förslaget, såvitt utskottet kan bedöma, att något krav på försäkring inte ställs. Utskottet är emellertid inte berett att nu ta ställning till det framlagda förslaget som omfattar betydligt fler frågor än de som tas upp i den aktuella motionen. Remissbehandlingen av rapporten och regeringens ställningstagande bör avvaktas.

Motion C313 avstyrks.

Översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om en översyn av villkoren för bostadsanpassningsbidrag. Utskottet hänvisar till pågående överväganden.

Motionen

I motion C262 av Jörgen Johansson (c) föreslås att en översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag genomförs (yrkande 1). Enligt motionären medför nuvarande utformning av lagen vissa problem. Det gäller bl.a. att kostnaderna för bidrag till vissa utbyggnader kan bli mycket höga. Vidare saknas en möjlighet för kommunen att återanvända hiss vid bidragstagarens död.

Även enligt motion C338 av Krister Örnfjäder (s) bör en översyn göras av de lagar som berör frågor om bostadsanpassning. Särskilt framhålls att lagen om bostadsanpassningsbidrag inte är anpassad till övrig lagstiftning på området och är svår att tillämpa.

Bakgrund

Enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag är kommunerna skyldiga att lämna bidrag till vissa former av anpassning av bostäder i syfte att ge personer med funktionshinder möjlighet till ett självständigt liv i ett eget boende.

Bostadsutskottet avstyrkte föregående år motionsförslag om en översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag (bet. 2005/06:BoU7 s. 35–37) och hänvisade bl.a. till en genomgång av bidragens användning som utskottet lät genomföra hösten 2003. Det konstaterades att denna genomgång visserligen visade på vissa problem i bidragsgivningen men att dessa snarare tycktes ha samband med kommunernas handläggning av bidragsärendena än med regelsystemet i sig. Denna bild har också bekräftats i Boverkets återkommande rapportering till regeringen av verkets uppföljning av lagens tillämpning. Detta är också bakgrunden till att Boverket under de senaste åren har genomfört en omfattande utbildnings- och informationsinsats riktad till bl.a. de personer som handlägger bidragsfrågorna i kommunerna.

I riksdagen har nyligen den i en av motionerna aktualiserade frågan om återanvändning av hiss som bekostats genom bostadsanpassningsbidrag tagits upp i en skriftlig fråga till statsrådet Maria Larsson (fråga 2006/07:488). I statsrådets svar anförs att det aktuella problemet enligt tillsynsmyndigheten inte är särskilt vanligt, men det kan finnas situationer där det skulle vara möjligt och till och med lämpligt att återanvända kostnadskrävande installationer. Vidare anförs att en ändring i bestämmelserna som gör det möjligt för kommunerna att återta utrustningar och fasta installatio-

ner förutsätter att kommunerna kostnadseffektivt kan hantera, lagerhålla och matcha dessa större installationer mot rätt bidragstagares behov. Sammanfattningsvis framhåller statsrådet att det kan finnas skäl till att överväga att se över lagstiftningen i just denna del av bestämmelserna.

Utskottets ställningstagande

Enligt vad civilutskottet erfarit har Regeringskansliet inlett en dialog med Boverket om en eventuell översyn av lagstiftningen i det aktuella avseendet, dvs. i fråga om återanvändning av viss utrustning. Det kan vidare konstateras att regeringen återkommande får en redovisning från Boverket av bidragsgivningen och lagens tillämpning. Det får mot denna bakgrund förutsättas att även eventuella andra problem med bidragsgivningen kan uppmärksammas i denna dialog. De aktuella motionerna ger därför inte civilutskottet anledning att föreslå ett tillkännagivande om en översyn av bostadsanpassningsbidragen.

Motionerna C262 yrkande 1 och C338 avstyrks.

Bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden i frågan.

Jämför reservation 9 (v, mp).

Motionerna

I motion C360 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) föreslås att reglerna för bostadsanpassningsbidrag ändras så att bidrag kan utgå för s.k. elsanering av dessa bostäder (yrkande 20). Motionärerna framhåller att oavsett orsakerna till elallergi måste de drabbade få hjälp att klara sitt boende.

Även i motion Fö219 av Elina Linna m.fl. (v) föreslås att bostadsanpassningsbidrag skall kunna utgå till åtgärder för att elöverkänsliga skall kunna bo kvar i sina hem (yrkande 4).

Bakgrund

Rättsläget i den aktualiserade frågan är sådant att kommunerna inte kan anses vara skyldiga att lämna bostadsanpassningsbidrag för s.k. elsanering. Däremot har det förekommit att kommuner på frivillig basis givit bidrag för detta ändamål. Tolkningen av rättsläget i den aktuella frågan framgår bl.a. av Boverkets handbok för bostadsanpassningsbidraget. Som grund för den redovisade uppfattningen hänvisar verket till ett domstolsavgörande och Socialstyrelsens ställningstaganden i frågan. Socialstyrelsen har bl.a.

anfört att kunskapsläget är sådant att belagda samband saknas mellan exponering för elektriska och magnetiska fält i bostaden och de symtom som åberopats vid ansökan om bidrag. Vidare redovisar Boverket vissa slutsatser från Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS, som har regeringens uppdrag att bevaka frågor som rör forskning om elöverkänslighet. I rapporten *Forskning om elöverkänslighet och andra effekter av elektromagnetiska fält från 2005* anför rådet bl.a. att ”hitillsvarande vetenskapliga studier har inte givit något stöd för att elektriska eller magnetiska fält utgör en bidragande faktor vid besvärreaktioner som rapporterats utlösas av närhet till aktiverad elektrisk utrustning”.

Motionsförslag i frågan om bostadsanpassningsbidrag till elsanering har behandlats och avstyrkts av bostadsutskottet vid ett flertal tillfällen, senast i våren 2006 i betänkande 2005/06:BoU7 s. 37. Bostadsutskottet har framhållit att riksdagen inte bör ta ställning i frågan om bostadsanpassningsbidragslagens tillämpning i en viss typ av ärenden. Utskottet har också anfört att det grundläggande problemet i sammanhanget är att det, trots mångårigt forsknings- och utredningsarbete, saknas en samsyn om de huvudsakliga orsakerna till elöverkänslighetsproblemet.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till nämnda rapport om elöverkänslighet finner utskottet inte skäl att tillgodose förslagen i motionerna.

Motionerna C360 yrkande 20 och Fö219 yrkande 4 avstyrks.

Forskning om byggmaterial

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om forskning om byggmaterial. Utskottet hänvisar bl.a. till den fria forskningen inom området.

Motionen

Sinikka Bohlin (s) föreslår i motion C324 att riksdagen bör uttala sig för en ökad satsning på forskning om olika byggmaterial. Enligt motionären har anslagen till denna forskning minskat under senare år.

Bakgrund

Forskning om byggmaterial bedrivs bl.a. vid landets tekniska högskolor. Statliga anslag till forskning om byggnader, anläggningar och materialvetenskap lämnas bl.a. av forskningsrådet Formas. Byggbranschen lämnar bidrag till forskning bl.a. genom Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond, SBUF.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet anser att det är angeläget att behovet av en kunskapsutveckling inom bygg- och bostadssektorn blir tillgodosett genom en tillräcklig satsning på byggforskning med olika inriktningar. I en sådan satsning måste även utvecklingen av olika byggmaterial ingå som en viktig del. Här har givetvis branschen och de enskilda företagen ett ansvar för stora delar av forskningen och materialutvecklingen. Statligt finansierade forskningsinsatser på området är särskilt angelägna i frågor med stort samhällsintresse. Det kan exempelvis gälla forskningsinsatser som kan leda till förbättringar av byggmaterialens miljö- och energiegenskaper.

Civilutskottet ser positivt på de ökade forskningsresurser som regering och riksdag beslutat om. Detta kan komma att innebära en ökad satsning på forskningsprojekt även inom byggforskningen.

Den aktuella motionen tar upp frågan om behovet av en ökad statlig satsning på forskningen om byggmaterial. När det gäller frågor om resursfördelningen mellan olika forskningsområden bör dessa i huvudsak överlåtas till de forskningsfinansierande och forskningsutförande organens bedömning. I vart fall är det inte en fråga för riksdagen att ta ställning till fördelningen mellan mycket snäva forskningsområden eller till enskilda forskningsprojekt.

Bostadsutskottet lät våren 2005 genomföra en uppföljning avseende bygg- och bostadsforskningen. De uppgifter och synpunkter som därvid redovisades gav inte någon helt entydig bild av hur förutsättningarna för att bedriva en effektiv och relevant forskning inom utskottets ansvarsområde förändrats under de senaste åren. I fråga om forskningens totala omfattning inom sektorn framkom emellertid inte några tecken på att en tidigare omläggning i den forskningsfinansierande organisationen inneburit att resurserna minskat.

Motion C324 avstyrks.

Reservationer

1. Byggregler om energihushållning, punkt 1 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ266 yrkande 37.

Ställningstagande

En effektivare energianvändning och en bättre energihushållning har en avgörande betydelse för energiomställningen och klimatarbetet. Det finns fortfarande en mycket stor potential för att energieffektivisera. Enligt EU:s grönbok om energi finns en kostnadseffektiv potential på 20 procents energibesparing inom EU. Energirådgivarna bedömer att det är möjligt att effektivisera el- och värmeanvändningen i Sverige med sammantaget 62 TWh till år 2020.

Inom bygg- och bostadssektorn är det nödvändigt att skärpa kraven på ett energieffektivt utförande både vid ny- och ombyggnation. Regeringen bör därför återkomma med förslag på skärpta byggregler avseende energihushållning. Det är också nödvändigt med strängare krav på uppföljning av att detta regelverk verkligen efterlevs.

Jag anser att riksdagen som sin mening bör tillkänna det anförda till regeringen. Det innebär ett bifall till Vänsterpartiets partimotion MJ266 yrkande 37.

2. Energieffektivisering i den befintliga bebyggelsen, punkt 2 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ266 yrkande 38.

Ställningstagande

Det är mycket angeläget att möjligheten till energieffektiviseringar tas till vara i samband med renovering av äldre bostäder. Detta gäller inte minst vid det förestående omfattande förnyelsearbetet med flerbostadshusen i de s.k. miljonprogramsområdena.

Regeringen bör återkomma med förslag om hur befintliga äldre bostäder ska kunna energieffektiviseras. Detta bör riksdagen med bifall till motion MJ266 yrkande 38 som sin mening tillkänna för regeringen.

3. Energideklarationer, punkt 3 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ391 yrkande 10.

Ställningstagande

Energibesparingar är det mest effektiva sättet att minska utsläppen av koldioxid och bör därför få högst prioritet bland styrmedel och åtgärder. I EU:s grönbok – Green paper on energy efficiency or doing more with less – framhåller kommissionen att det snabbaste, effektivaste och mest kostnadseffektiva sättet att uppnå målen i Kyotoprotokollet är genom energibesparingar. En rad åtgärder måste nu vidtas för att påskynda arbetet med energibesparingar och energieffektiviseringar på olika områden.

När det gäller åtgärder i bebyggelsen kan de energideklarationer som nu successivt skall introduceras bli ett viktigt instrument för arbetet med energibesparing. Husägare som inte har expertkunskaper i energifrågor kan genom deklarationsarbetet få hjälp med rekommendationer om lämpliga åtgärder. Husköpare kan få tillgång till uppgifter som gör det enklare att bedöma energikostnaderna för huset. Detta leder till att hus med bättre energiegenskaper får ett högre marknadspris. Det leder i sin tur till att det lönar sig ännu bättre att isolera, täta och byta fönster. Slutligen kan energideklarationerna ligga till grund för en rättvis fastighetsbeskattning.

Vad jag ovan anfört om vikten av att använda energideklarationerna som ett instrument för energibesparingar och ökad energieffektivitet bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till Miljöpartiets partimotion MJ391 yrkande 10.

4. Solvärme i byggnader, punkt 5 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:C360 yrkandena 4 och 5 samt 2006/07:N220 yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Bebyggelse och boende svarar för drygt 40 % av Sveriges totala energiförbrukning. Direktverkande el och fossila bränslen värmer än i dag alltför många bostäder. Det är nödvändigt att minska energiförbrukningen genom bättre isolering och genom att använda en allt större andel förnybara energikällor. I detta arbete är det viktigt att på olika sätt ta vara på solenergin. Potentialen för användning av solenergi är stor även i Sverige. En stor andel av våra hustak är vända i ett för solenergi lämpligt läge, trots att inga regler föreskrivit detta.

Riksdagen bör ställa sig bakom ett mål om att vart fjärde tak skall ha en solfångare år 2020. För att nå detta mål krävs inte bara morötter utan även styrande regler. En modern bygglagstiftning bör innehålla regler om att tak och fasader på nya byggnader så långt som möjligt skall ta vara på den energi som faller på byggnaden. Ett sätt att styra i denna riktning är att i bygglagstiftningen ta in krav på att energiaktiva tak skall användas vid nybyggnation. Samma krav borde kunna ställas när det är dags att byta tak på miljonprogrammets alla byggnader och vid andra stora renoveringsprojekt. Regeringen bör utreda frågan och återkomma till riksdagen med förslag om ett regelverk som kan ge en kraftigt styrande effekt.

Bestämmelser om solvärme kommer att tas in i EU:s byggdirektiv. Det behöver förtydligas hur dessa regler skall tillämpas. Det är därför viktigt att Sverige snarast utformar egna beräknings- och energicertifieringsmodeller där solvärme synliggörs och även kvantifieras. Reglerna får inte begränsa nya tekniska lösningar och praktiska användningsområden. Solenergi kan integreras i alla byggnadskomponenter, vilket gör det viktigt att branschen aktivt får medverka vid utformningen av tillämpningsbestämmelserna till byggdirektivet.

Vad jag nu anfört bör riksdagen med bifall till motionerna C360 yrkandena 4 och 5 samt N220 yrkandena 7 och 8 som sin mening tillkännage för regeringen.

5. Passivhus, punkt 6 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ266 yrkande 41.

Ställningstagande

Det är viktigt att den tillkommande bebyggelsen ges en utformning som innebär att behovet av tillförd energi kan minimeras. Under de senaste åren har det i flera projekt kunnat visas att det är möjligt att bygga bostäder och andra byggnader som i princip blir självförsörjande med energi för uppvärmning genom att solenergin och värmen från människorna i huset tas till vara. Det finns emellertid ett behov av att ytterligare utveckla och marknadsföra denna typ av s.k. lågenergihus eller passivhus. Även om vissa initiativ på området redan har tagits bör ytterligare åtgärder nu vidtas för att staten och byggbranschen tillsammans skall kunna utforma incitament som ökar byggandet av sådana hus.

Riksdagen bör som sin mening tillkänna det anförda till regeringen. Det innebär ett bifall till Vänsterpartiets partimotion MJ266 yrkande 41.

6. Källsortering m.m., punkt 9 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: C360 yrkande 7.

Ställningstagande

Avfallshanteringen är viktig för bostadens del i kretsloppet. Det gäller att säkra dels att mer material går till återanvändning eller återvinning, dels att det övriga avfallet omhändertas på ett acceptabelt sätt. Avfall skall i första hand återanvändas, i andra hand materialåtervinnas eller återvinnas genom energiutnyttjande och i sista hand deponeras. Konsumenterna skall på ett enkelt sätt kunna ta ansvar för att sortera sitt avfall. Det förutsätter förändringar på en rad områden.

En grundläggande förutsättning är att planeringen av nya bostadsområden och bostäder utgår från att hushållens källsortering skall underlättas. Det är också nödvändigt att vidta åtgärder i den befintliga bebyggelsen med målet att allt avfall skall kunna tas till vara på ett miljöriktigt sätt. Det är angeläget att bestämmelserna i plan- och bygglagstiftningen snarast ses över med detta mål som utgångspunkt.

Det är vidare angeläget att näringsämnen från bostadssektorn skall kunna återföras till åkermarken. Urinseparering bör därför tillåtas vid all ny- och ombyggnation. Den småskaliga va-tekniken måste stödjas för att bättre kunna anpassas till ett kretsloppsbaseerat biologiskt synsätt. En sådan utveckling kan behöva statlig stimulans i form av stöd till pilotprojekt, utveckling av lösningar och spridning av kunskap och erfarenheter.

Vad jag ovan anfört bör riksdagen med bifall till Miljöpartiets partimotion C360 yrkande 7 som sin mening tillkännage för regeringen.

7. Tillgänglighet vid nyproduktion, punkt 10 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:C360 yrkande 8.

Ställningstagande

Samhället skall på olika sätt främja en utveckling av bostäder som är tillgängliga även för människor med olika typer av funktionsnedsättningar. Det kan handla om anpassning av hissar, rymligare badrum, bredare ingångar osv. Funktionshinder kan drabba vem som helst. För att minska behoven av att göra ombyggnationer skall krav på tillgänglighet ställas vid all nyproduktion.

Jag anser att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna det ovan anförda. Det innebär ett bifall till Miljöpartiets partimotion C360 yrkande 8.

8. Byggregler för studentbostäder, punkt 11 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:C360 yrkande 29 och avslår motion 2006/07:C375.

Ställningstagande

Det är angeläget att samhället tar ett fortsatt ansvar för att studenternas bostadsbehov skall kunna tillgodoses. I detta sammanhang är det viktigt att komma ihåg att studenterna inte är en enhetlig grupp utan rymmer individer och hushåll med mycket skiftande behov och förutsättningar. Det är särskilt angeläget att funktionshindrade studenter skall garanteras bostäder anpassade till deras behov och att studenter med barn skall ha möjlighet till förtur till bostäder.

I den pågående översynen av bygglagstiftningen är det nödvändigt att beakta att bl.a. de funktionshindrade studenternas behov inte i något avseende får försämrats. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär ett bifall till motion C360 yrkande 29.

9. Bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga, punkt 14 (v, mp)

av Egon Frid (v) och Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:C360 yrkande 20 och 2006/07:Fö219 yrkande 4.

Ställningstagande

Alltfler människor upplever elöverkänslighet av varierande grad. Enligt Elöverkänsligas förbund lider i dag omkring 180 000 svenskar av sådana problem. Inom forskningen råder fortfarande delade meningar om orsakerna till elöverkänsligheten. De elöverkänsliga möts ofta med misstro och nekas stöd för åtgärder som kan förbättra deras dagliga tillvaro.

Vi anser att oavsett orsakerna till elöverkänsligheten måste de människor som drabbats få hjälp att klara av sitt boende. Det har visat sig att elsanering av den drabbades bostad kan bidra till att besvären av elöverkänsligheten minskar avsevärt. Bostadsanpassningsbidrag bör därför kunna utgå för elsanering av bostäder. Skulle detta ställningstagande förutsätta en lagändring bör regeringen skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

Vad vi nu med anslutning till motionerna C360 yrkande 20 och Fö219 yrkande 4 anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Energieffektivisering och energismart byggande (s, mp)

Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Ameer Sachet (s), Jan Lindholm (mp) och Eva Sonidsson (s) anför:

Våren 2006 presenterade den socialdemokratiska regeringen en proposition med ett nationellt program för energieffektivisering och energismart byggande samt förslag till en ny lag om energideklaration för byggnader (prop. 2005/06:145). Bakgrunden till programmet var ett omfattande arbete som hade inletts på olika områden med inriktningen att förverkliga visionen om ett hållbart samhälle och att bryta Sveriges beroende av fossila bränslen. I detta arbete har åtgärder inom bygg- och bostadssektorn en avgörande betydelse.

Programmet innehöll dels en redovisning av redan pågående insatser, dels regeringens bedömning av vilka insatser som måste vidtas under de närmaste åren för att minska energianvändningen i byggnader och för att ställa om bygg- och bostadssektorn i en långsiktigt hållbar riktning. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen (bet. 2005/06:BoU9) intog allianspartierna i en gemensam reservation en skeptisk hållning till de planerade insatserna inom programmet.

Vi kan konstatera att flera av de frågor som i detta betänkande har aktualiserats genom motioner berör insatsområden som tas upp i programmet. Det gäller bl.a. frågor om vilka krav på energieffektivitet som bör ställas i nyproducerade byggnader och vad som kan göras för att förbättra energieffektiviteten i den befintliga bebyggelsen.

Det är fortfarande oklart vilken linje som den nya riksdagsmajoriteten och regeringen kommer att driva i de frågor som tas upp i det nationella programmet. Vissa uttalanden från regeringen under senare tid kan tyda på en ökad insikt i energifrågornas betydelse och vikten av att fortsätta den politik på området som inleddes under den förra regeringen. I betänkandet hänvisas också i flera frågor till ett pågående arbete inom bl.a. Regeringskansliet. Det återstår nu att se om regeringen också kan gå från ord till handling. I avvaktan på att regeringens politik när det gäller energieffektiviteten i bebyggelsen klarnar har vi valt att i detta betänkande avstå från att reservera oss på ett antal behandlingspunkter.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:C262 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en översyn av lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag inkluderande förändringar av den 1 juli 2000.

2006/07:C313 av Roger Tiefensee och Claes Västerteg (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att det i lagen om byggförsäkring görs undantag för dem som väljer att bygga själva.

2006/07:C316 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om enskilda elmätare för att skapa incitament till energisparande åtgärder.

2006/07:C324 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av att se över byggmaterialforskningen.

2006/07:C338 av Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om en harmonisering av de olika lagar som berör bostadsanpassning.

2006/07:C342 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om alternativa värmekällor i nybyggda hus.

2006/07:C348 av Rosita Runegrund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om kostnadskonsekvenserna av att bygga i olika material.

2006/07:C360 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av en förändrad bygglagstiftning enligt vad i motionen föreslås om energiaktiva tak.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vart fjärde tak bör ha solfångare år 2020.
7. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av gällande regler med målet att hushållens källsortering underlättas och stimuleras samt att urinseparering stimuleras vid nybyggnation och renovering.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det vid nybyggnation ska ställas krav på att bostäder är tillgänglighetsanpassade.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reglerna för bostadsanpassningsbidrag bör ändras så att bidrag för elsanering blir möjligt.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten för studenter med barn och/eller funktionshinder till anpassat boende.

2006/07:C375 av Eva Johnsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändrade byggregler.

2006/07:Fö219 av Elina Linna m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stödet till bostadsanpassning ska kunna användas till åtgärder för att elöverkänsliga ska kunna att bo kvar i sina hem.

2006/07:MJ266 av Lars Ohly m.fl. (v):

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag på skärpta byggregler avseende energihushållning, med strängare krav på uppföljning, samt efterlevnad av regelverk.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag på hur befintliga äldre bostäder ska kunna energieffektiviseras.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten och byggbranschen tillsammans bör utforma incitament som ökar byggandet av s.k. lågenergihus med liten eller ingen extern värmertilförsel.

2006/07:MJ391 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att använda EG-direktivet om energideklaration av byggnader som ett instrument för ökad energieffektivitet.

2006/07:N220 av Jan Lindholm (mp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att utveckla bygglagstiftningen så att solvärme naturligt integreras i nybyggnation.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om den svenska tillämpningen av EU:s byggnadsdirektiv och beräkningsmodeller för energicertifiering.